

Folkbildningsrådet

Dnr 57,07,2011
2011-02-24

*Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm*

Remiss SOU 2010:70 Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter

Folkbildningsrådet har erhållit rubricerade betänkande på remiss. Folkbildningsrådet lämnar synpunkter på förslag som har relevans för folkbildningsområdet. I övrig hänvisar Folkbildningsrådet till remissvar som inlämnats av Folkbildningsrådets medlemsorganisationer Folkbildningsförbundet, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Sammanfattande synpunkter

- Folkbildningsrådet stödjer utredningens övergripande mål som överensstämmer med folkbildningens grundläggande värderingar.
- Folkbildningsrådet ser positivt på en nationell institution för mänskliga rättigheter.
- Folkbildningsrådet stödjer betänkandets förslag att tydliggöra människorättsperspektivet och kopplingen till Sveriges internationella åtaganden i statsliga myndigheters regelverk och styrdokument
- Folkbildningsrådet noterar att folkbildningen är relativt osynlig i betänkandet, såväl i bakgrundsdel som i förslagsdel.
- Folkbildningsrådet betonar vikten av att ta tillvara de unika förutsättningar som folkbildningen har i arbetat med att stärka en samhällskultur för rättigheter genom att bidra till människors ökade kunskap och engagemang i frågor som rör mänskliga rättigheter.
- Folkbildningsrådet föreslår en särskild folkbildningssatsning kring mänskliga rättigheter som ett led i att stärka en samhällskultur för rättigheter.

Inledning

Utredningen presenterar ett förslag om inrättande av en ny struktur för skydd av de mänskliga rättigheterna i Sverige. Syftet är att tydliggöra de mänskliga rättigheternas roll som utgångspunkt och gemensam värdegrund, att stärka kunskapen om samt mekanismer för skydd av de mänskliga rättigheterna på olika nivåer i samhället.

Med avseende på folkbildningens kärnuppdrag som handlar om att stärka demokrati, deltagarnas kunskapsutveckling och aktivt medborgarskap, så anser Folkbildningsrådet att folkbildningen med studieförbund och folkhögskolor utgör en nyckelarena för stärkandet av en samhällsstruktur för mänskliga rättigheter. Studieförbund och folkhögskolor svarar för en bildande roll kring rättighetsfrågor, utgör en arena för samtal kring samhällsfrågor och för folkligt engagemang samt mobilisering kring rättighetsfrågor. Bidrar inte minst till att tillgodose människors rätt till lärande och bildning.

6.4 Samordning, samverkan och dialog

Delegationen lyfter fram det civila samhället som en viktig kunskapsbärare av erfarenheter människor möter i sin vardag och i frågor om de mänskliga rättigheterna. Folkbildningsrådet delar denna uppfattning och ser positivt på delegationens förslag om att de statliga och kommunala myndigheterna regelbundet ska anordna möten för dialog med civila samhällets organisationer. Dessa dialoger bör dock vara utformade så att de är öppna för hela civila samhället och inte enbart för traditionella organisationer. Genom sociala medier och andra kanaler bildas och agerar nätverk och andra aktionsinriktade rörelser utan juridisk organisationsform. Inte sällan finns det koppling till mänskliga rättigheter i de frågor man engagerar sig i. Därför bör dialogen även omfatta dessa aktörer.

Att arbeta med att stärka de mänskliga rättigheterna i Sverige är fortfarande ett relativt nytt perspektiv i många organisationer. Därför bör det vara tydligt vad som avses med dialog kring mänskliga rättigheter inom t ex en myndighets verksamhetsområde. Annars kan det finnas en risk att dialogen resulterar i besvikelse från civila samhällets sida. Det bör inte heller glömmas bort att dialoger och samråd sker idag i en mängd frågeställningar med det civila samhället som alla kräver sin tid och kraft. Långt ifrån alla organisationer har anställd personal. Hänsyn till detta bör tas i utformningen av dialogerna.

7. Utbildning och kompetensutveckling om de mänskliga rättigheterna

Folkbildningen arbetar med det som betänkandet anser är önskvärt inom utbildningsväsendet - att knyta an till frågor om mänskliga rättigheterna till svenska förhållanden och till deltagarnas egen vardag så att rättigheterna tydliggörs och uppfattas som konkreta och relevanta.

Folkbildningsrådet föreslår en särskild folkbildningssatsning kring mänskliga rättigheter som ett led i att stärka en samhällskultur för rättigheter.

8. Forskning och kunskapsutveckling om mänskliga rättigheter i Sverige

Syftena med statens stöd till folkbildning handlar i väsentliga delar om mänskliga rättigheter. Staten stödjer verksamhet som bland annat syftar till demokrati och demokratisering och som främjar människors delaktighet i beslutsfattande och annan samhällspåverkan. Människors lika värde, det mångkulturella samhällets utmaningar och global rättvisa är några av de

verksamhetsområden som prioriteras. Med detta arbete når folkbildningen hundratusentals deltagare per år. Studieförbundens och folkhögskolornas arbete med dessa frågor sker också indirekt, i samverkan med de idéburna organisationer som utgör folkbildningsinstitutionernas huvudmän och medlemsorganisationer. Det innebär att den samlade folkbildningen är en kraftfull aktör i arbetet för mänskliga rättigheter. Arbetet sker framför allt i Sverige men folkbildningen verkar även globalt.

Ett forskningsprogram om mänskliga rättigheter behöver av den anledningen innefatta folkbildningens värdegrundsbaserade verksamhet. Forskning som inte uppmärksammar folkbildningens del i detta arbete kommer att innehålla stora kunskapsluckor. Folkbildarna och folkbildningen verkar dessutom tillsammans med aktörer inom det övriga civila samhället, med offentliga institutioner och ibland med det privata näringslivet. Det är därför viktigt att folkbildningen studeras som en integrerad del i det större samhällskontext där arbetet för mänskliga rättigheter pågår, och inte isolerat. Forskning med denna inriktning kan även inspirera och på andra sätt bidra till att studieförbund och folkhögskolor fortsätter att utveckla sitt arbete inom området.

10.1.3 Konsekvenser av delegationens förslag

Folkbildningsrådet anser att om man vill stärka insatserna och åstadkomma förändring krävs specialdestinerade medel, i varje fall inledningsvis.

För Folkbildningsrådet

Torsten Friberg
ordförande

Britten Månsson-Wallin
generalsekreterare

